

From: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Date: Friday, September 26, 2025, 11:27 AM
To: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Subject: FW: Openbaarmaking RSJ-advies Leeftijdsgrenzen binnenlandse adoptie

Attachments:

RSJ+Advies+Leeftijdsgrenzen+binnenlandse+adoptie.pdf

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e '@rsj.nl' 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 26 september 2025 10:41
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @eerstekamer.nl>; EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>; '5.1.2.e 5.1.2.e' <5.1.2.e @tweedekamer.nl>; '5.1.2.e 5.1.2.e' <5.1.2.e @tweedekamer.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e '@rsj.nl' 5.1.2.e <5.1.2.e '@rsj.nl' 5.1.2.e @tweedekamer.nl' <5.1.2.e @tweedekamer.nl>; '5.1.2.e 5.1.2.e' <5.1.2.e @tweedekamer.nl>
Onderwerp: Openbaarmaking RSJ-advies Leeftijdsgrenzen binnenlandse adoptie

Geachte heer, mevrouw,

Graag attendeer ik u op het [advies Leeftijdsgrenzen binnenlandse adoptie](#) dat de Afdeling advisering van de RSJ vandaag openbaar heeft gemaakt. Dit advies is op 11 september 2025 aangeboden aan de demissionair staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en ter informatie verzonden aan de demissionair minister van Justitie en Veiligheid en de demissionair staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport.

De belangrijkste punten uit het advies worden hieronder beschreven.

Leeftijdsgrens voor adoptieouders is niet in het belang van het kind

De RSJ vindt dat bij de selectie van adoptieouders het opgroeperspectief van het kind leidend moet zijn. Door een maximale leeftijdsgrens op te nemen wordt leeftijd een hard criterium dat bij voorbaat mensen uitsluit. De RSJ stelt dat dit niet in het belang van het kind is. De RSJ gaat ervan uit dat alle adoptieouders zorgvuldig geselecteerd worden en dat hun leeftijd daarbij meeweegt als één van de factoren, naast bijvoorbeeld culturele achtergrond, religie, etniciteit, vitaliteit (en daarmee fysieke en mentale gezondheid), financiële en emotionele stabiliteit en het hebben van een sociaal netwerk en vangnet.

De RSJ komt daarom tot de volgende aanbevelingen:

- 1. Neem geen maximale leeftijdsgrens op voor aspirant-adoptieouders.*
- 2. Zorg dat voor ieder kind dat ter adoptie wordt afgestaan een individuele belangenafweging wordt gemaakt, waarin verschillende factoren worden gewogen en waarmee een zo gunstig mogelijk opgroeperspectief voor het kind wordt gecreëerd.*

Het volledige advies is te vinden op de RSJ website, samen met een [nieuwsbericht](#).

Met vriendelijke groet,

Han J. Moraal

Algemeen voorzitter

Korte Voorhout 8 | 2511 EK Den Haag

Postbus 30137 | 2500 GC Den Haag

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Council for the Administration of Criminal Justice and Protection of Juveniles

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

Aan de demissionair staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
De heer mr. A.C.L. Rutte
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Datum	11 september 2025	Uw kenmerk	6474913
E-mail	advies@rsj.nl	Ons kenmerk	6484915
Onderwerp	Advies leeftijdsgrenzen binnenlandse adoptie		

Geachte heer Rutte,

Op 18 juni 2025 ontving de Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (verder: RSJ) het verzoek om te adviseren over eventueel in aanmerking te nemen leeftijdsgrenzen voor aspirant-adoptieouders die een kind willen adopteren dat in Nederland is geboren en direct bij de geboorte is afgestaan of ter vondeling gelegd.¹

Voor de selectie van aspirant-adoptieouders voor de adoptie van deze kleine groep kinderen ontbreekt op dit moment een wettelijke grondslag. Daarom wordt voor de keuze van een geschikt adoptiegezin momenteel de procedure gevolgd zoals opgenomen in de *Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie* (verder: Wobka). De Wobka reguleert interlandelijke adoptie. Omdat interlandelijke adoptie wordt afgebouwd² en uiteindelijk zal stoppen, wordt de Wobka ingetrokken en komt er een nieuwe adoptiewet. In deze nieuwe

¹ Dit betreft gemiddeld twintig kinderen per jaar. Zie 'Cijfers en feiten afstand ter adoptie', [fiom.nl](https://www.fiom.nl). Deze kinderen gaan direct na de geboorte naar een crisispleeggezin, waar zij voor de duur van drie maanden verblijven. Na deze drie maanden worden zij opgenomen in hun adoptiegezin. De adoptieouders verzorgen het kind vanaf dat moment. Als de adoptieouders het kind een jaar lang hebben verzorgd, kan de adoptie formeel tot stand komen door een uitspraak van de rechter.

² Sinds 21 mei 2024 worden geen nieuwe aanvragen van aspirant-adoptieouders meer in behandeling genomen voor interlandelijke adoptie. Zie *Kamerstukken II 2023/24*, 31 265, nr. 128.

wet zal onder andere de adoptie van in Nederland afgestane en ter vondeling gelegde kinderen worden geregeld.³ Op dit moment is dit wetsvoorstel in voorbereiding.

De adviesvraag zoals gesteld luidt: *is het opportuun om in genoemd wetsvoorstel leeftijdsgrenzen voor aspirant-adoptieouders op te nemen en zo ja, welke leeftijdsgrens of welk systeem van leeftijdsgrenzen?*

Het belangrijkste uitgangspunt bij adoptiebeslissingen is het belang van het kind. De RSJ toetst aan dit criterium en beantwoordt de adviesvraag vanuit die invalshoek. In dit advies beziet de RSJ of het in het belang van het kind is om maximale leeftijdsgrenzen voor aspirant-adoptieouders op te nemen in de nieuwe adoptiewet.⁴

De strekking van voorliggend advies van de RSJ is om geen maximale leeftijdsgrenzen voor aspirant-adoptieouders op te nemen in de nieuwe adoptiewet. Bij de selectie van aspirant-adoptieouders dient het opgroeiperspectief van het kind leidend te zijn, waarbij de vitaliteit en gezondheid van aspirant-adoptieouders naast leeftijd en andere relevante factoren een rol spelen. In het hiernavolgende wordt dit advies onderbouwd. Eerst wordt het internationaal kinderrechtenkader geschetst dat van toepassing is bij adoptie (paragraaf 1). Vervolgens wordt gekeken naar de huidige Nederlandse regelgeving betreffende interlandelijke en binnenlandse adoptie en de daarin al dan niet opgenomen maximale leeftijdsgrenzen voor adoptieouders (paragraaf 2). Daarna worden enkele maatschappelijke ontwikkelingen geschetst die relevant zijn voor dit advies (paragraaf 3). Vervolgens wordt bezien of bij andere vormen van alternatieve zorg en gezinsvorming maximale leeftijdsgrenzen worden gehanteerd en wat de ratio daarachter is (paragraaf 4). Het advies wordt afgesloten met de overwegingen van de RSJ die leiden tot de conclusies (paragraaf 5) en aanbevelingen (paragraaf 6).

1. Internationaal kinderrechtenkader – het belang van het kind

De belangrijkste uitgangspunten voor regelgeving en besluitvorming omtrent procedures die kinderen betreffen, zijn neergelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Het belangrijkste uitgangspunt bij adoptiebeslissingen is dat het belang van het kind de bepalende factor is: *the best interests of the child shall be the paramount consideration*.⁵ Verdragsstaten die adoptie erkennen, zoals Nederland, moeten dit beginsel waarborgen. Dit betekent dat bij besluitvorming over adoptie uitsluitend de belangen van het kind, en geen andere belangen, bepalend zijn.⁶

Het begrip 'het belang van het kind' is één van de meest essentiële basisprincipes van het IVRK. Tegelijkertijd is het één van de meest complexe begrippen uit het IVRK, omdat het

³ Daarnaast zal de nieuwe wet regels bevatten over adoptiedossiers, het tegengaan van illegale adoptie en de resterende rol van de Centrale autoriteit Internationale kinderaangelegenheden, het orgaan van de overheid dat onder andere zaken regelt op het gebied van interlandelijke adoptie.

⁴ In het kader van dit advies sprak de RSJ met medewerkers van De Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen, de Raad voor de Kinderbescherming, FIOM, Levvel en William Schrikker Gezinsvormen.

⁵ Art. 21, aanhef, IVRK; C. de Mulder e.a., 'Toekomst en verleden van de interlandelijke adoptie volgens het Vlaams Expertpanel', FJR 2022/12.

⁶ Zie ook: RSJ, *Advies toekomst interlandelijke adoptie (t.b.v. landenselectie)*, Den Haag: RSJ 2022.

een open norm betreft die per individueel kind ingevuld moet worden.⁷ Het begrip is verder uitgewerkt in *General Comment nr. 14*⁸ en, in het verlengde hiervan, in de *UN Guidelines for the alternative care of children*.⁹

Het VN-Kinderrechtencomité (verder: het Comité) biedt in *General Comment nr. 14* een kader voor het beoordelen en vaststellen van de belangen van het kind. Het Comité heeft een niet-uitputtende en niet-hiërarchische lijst van factoren opgesteld die gebruikt kan worden bij het beoordelen van het belang van het kind. Het Comité stelt dat rekening moet worden gehouden met:

- De mening van het kind;
- De identiteit van het kind;
- De gezinssituatie en relaties van het kind;
- Verzorging, bescherming en veiligheid van het kind;
- Kwetsbaarheden van het kind;
- Het recht op gezondheid;
- Het recht op onderwijs.¹⁰

Het doel van het beoordelen en vaststellen van het belang van het kind is om ervoor te zorgen dat de rechten van het kind volledig gewaarborgd worden in beslissingen die genomen worden over een kind. Bij het beoordelen van zijn of haar belangen moet bovendien voor ogen worden gehouden dat het kind zich zal ontwikkelen.¹¹ Wat op het moment van het besluit in het belang van het kind is, is dat later wellicht niet meer. Bij het nemen van besluiten moet men dus niet alleen kijken naar de fysieke, emotionele, educatieve en overige behoeften op het moment waarop het besluit wordt genomen, maar ook rekening houden met de mogelijke ontwikkelingsscenario's van het kind en de analyse daarvan op de korte en lange termijn. Daarnaast moet een beoordeling worden gemaakt van de continuïteit en stabiliteit van de huidige en toekomstige situatie van het kind, aldus het Comité.¹²

In het kader van binnenlandse adoptie van bij de geboorte in Nederland afgestane of ter vondeling gelegde kinderen, spelen volgens de RSJ met name de factoren identiteit(sontwikkeling) en (toekomstige) gezinssituatie en relaties van het kind een belangrijke rol. Over de identiteit(sontwikkeling) van het kind zegt het Comité in de kern en voor zover hier van belang het volgende: op grond van artikel 20 lid 3 IVRK dient bij plaatsing van een kind in een pleeggezin, instelling of adoptiegezin op passende wijze rekening gehouden te worden met zijn identiteit.¹³ De identiteit van het kind wordt

⁷ VN-Kinderrechtencomité, *General comment No. 14 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration*, 29 mei 2013, p. 11 (VN-Kinderrechtencomité 2013).

⁸ VN-Kinderrechtencomité 2013.

⁹ UN, *Guidelines for the Alternative Care of Children*, New York: UN 2009.

¹⁰ VN-Kinderrechtencomité 2013, p. 14-20. In Nederland heeft de Kinderombudsman op basis van het IVRK en General Comment nr. 14 een kinderrechtentoets ontwikkeld. Hierin zijn alle door het VN-Kinderrechtencomité genoemde factoren meegenomen.

¹¹ Artikel 5 IVRK.

¹² VN-Kinderrechtencomité 2013, p. 20.

¹³ VN-Kinderrechtencomité 2013, p. 16.

gevormd door verschillende kenmerken zoals gender, seksuele oriëntatie, afkomst, geloof en overtuigingen, culturele identiteit en persoonlijkheid, aldus het Comité.¹⁴ Het is in het belang van het kind toegang te hebben tot de cultuur (en indien mogelijk taal) van zijn gezin van oorsprong en de mogelijkheid informatie te krijgen over zijn biologische familie.¹⁵ Wanneer scheiding van het kind van zijn (oorspronkelijke) gezin noodzakelijk is in zijn of haar belang, moet worden gewaarborgd dat het kind de banden en betrekkingen met zijn (biologische) ouders en familie, zoals broers en zussen, verwanten, personen met wie het kind een sterke band heeft, maar ook vrienden, de school en de bredere omgeving kan behouden, tenzij dat indruist tegen zijn of haar belang.¹⁶

In de preambule van het IVRK komt het belang van een veilige gezinssituatie voor het kind tot uitdrukking: verdragsstaten erkennen dat een kind voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn of haar persoonlijkheid dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip.¹⁷

2. Maximale leeftijdsgrenzen in de huidige Nederlandse adoptie regelgeving

In Nederland is adoptie in verschillende wetten geregeld. Titel 12 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (verder: BW) bevat algemene regels over adoptie. De Wobka bevat zoals gezegd regels over interlandelijke adoptie.

In Titel 12 van Boek 1 BW worden geen maximale leeftijdsgrenzen genoemd. De Wobka kent wel maximale leeftijdsgrenzen voor aspirant-adoptieouders. Ten eerste is in de Wobka bepaald dat aspirant-adoptieouders die op het tijdstip van de indiening van hun aanvraag 42 jaar of ouder zijn, niet in aanmerking komen voor een beginseltoestemming, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden.¹⁸ Ten tweede mag de duur waarvoor de beginseltoestemming wordt verleend of verlengd niet het tijdstip overschrijden waarop één van de aspirant-adoptieouders 46 jaar wordt, tenzij bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven.¹⁹

De leeftijdsgrens van 42 jaar bij het aanvragen van beginseltoestemming is met de inwerkingtreding van de Wet opnemings buitenlandse pleegkinderen – de voorloper van de Wobka – op 15 juli 1989 wettelijk verankerd. Uit de parlementaire geschiedenis volgt dat aan deze leeftijdsgrens een advies van de werkgroep Adoptievoorbereiding Buitenlandse Pleegkinderen (werkgroep Boeke) en het College van Advies voor de Kinderbescherming ten grondslag lag. Zowel de werkgroep Boeke als het College van Advies voor de Kinderbescherming stelden dat het belang van het kind vereist dat zijn adoptieouders,

¹⁴ VN-Kinderrechtencomité 2013, p. 15.

¹⁵ Zie artikel 9 lid 4 IVRK. Het recht van het kind op het behouden van zijn of haar identiteit is neergelegd in artikel 8 lid 1 IVRK. Informatie over de eigen identiteit is van belang voor de persoonlijke ontwikkeling. Wanneer een persoon geen toegang heeft tot afstammingsinformatie kan dat gezien worden als inbreuk op het recht op gezinsleven, zie European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, *Handbook on European law relating to the rights of the child*, Luxembourg: Publications Office of the European Union 2022, p. 77.

¹⁶ Artikel 9 lid 3 IVRK. Zie ook VN-Kinderrechtencomité 2013, p. 15-17.

¹⁷ Preambule van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, New York 20 november 1989 (*Trb.* 1995, 92).

¹⁸ Artikel 5, lid 5, onderdeel b Wobka.

¹⁹ Artikel 3 lid 1 Wobka.

mede met het oog op de toekomst, niet te oud zijn.²⁰ Deze redenering is ook terug te vinden in eerdere adviezen van de RSJ.

In 2006 en 2012 heeft de RSJ geadviseerd over conceptwetsvoorstellen tot wijziging van de Wobka, waarin verhoging van de absolute maximumleeftijd van de adoptieouder van 46 naar 50 jaar aan de orde was.²¹ De onderbouwing voor de verruiming van de maximale leeftijdsgrens door de wetgever was 'zoveel mogelijk aan te sluiten bij de natuurlijke situatie in relatie tot de levensverwachting', opdat de gezinssituatie van geadopteerde kinderen zoveel mogelijk aansluit bij die van niet-geadopteerde kinderen. De RSJ stelde dat niet was aangetoond dat het verruimen van leeftijdsgrenzen zou leiden tot betere voorwaarden voor het opgroeiende kind. In het advies uit 2006 benadrukte de RSJ dat adoptieouders opgewassen moeten zijn tegen problemen in de opvoeding, gelet op de bijzondere kwetsbaarheid van buitenlandse adoptiekinderen (bijvoorbeeld als gevolg van scheiding van ouders en verzorgers, slechte hechtingservaringen, ondervoeding en verwaarlozing). De RSJ stelde dat naarmate adoptieouders ouder worden, hun flexibiliteit en draagkracht afnemen en ook de kans op overlijden van de adoptieouders en daarmee een volgende verlieservaring voor het kind toeneemt. De RSJ zag daarom destijds geen aanleiding voor het verhogen van de maximumleeftijd voor adoptieouders in het kader van interlandelijke adoptie.

Voorname RSJ-adviezen betreffen interlandelijke adoptie. Het huidige advies heeft betrekking op een kleine, specifieke groep kinderen die bij de geboorte in Nederland worden afgestaan en in aanmerking komen voor binnenlandse adoptie. Dit, en maatschappelijke ontwikkelingen rondom gezondheid en voorplanting, maken dat de RSJ vanuit het belang van het kind in dit advies concludeert om geen maximale leeftijdsgrenzen voor aspirant-adoptieouders op te nemen in de nieuwe adoptiewet.

3. Maatschappelijke context

Op verschillende punten is de samenleving de afgelopen decennia ingrijpend veranderd. Dit heeft ook betrekking op gezinsvorming en het opgroeien van kinderen. Voor dit advies is een aantal maatschappelijke ontwikkelingen van belang, omdat deze mogelijk invloed hebben op de beschikbaarheid van aspirant-adoptieouders voor adoptie van een in Nederland afgestaan of te vondeling gelegd kind.

Stijgende levensverwachting en latere start ouderschap

De gemiddelde levensverwachting van Nederlanders is in de afgelopen decennia flink gestegen. Tussen 1950 en 2024 is deze voor mannen verschoven van 70,3 naar 80,5 jaar en voor vrouwen van 72,6 naar 83,3 jaar.²² De mate waarin mensen in goede gezondheid oud worden verschilt echter. Socio-economische factoren, zoals opleidingsniveau en

²⁰ Kamerstukken II 1986-1987, 20 046, nr. 3, p. 14. Zie ook *Aanhangsel Handelingen II* 2018/2019, nr. 756.

²¹ RSJ, *Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka)*, Den Haag: RSJ 2006 en RSJ, *Conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka) en van het Burgerlijk Wetboek*, Den Haag: RSJ 2012.

²² 'Dashboard bevolking, levensloop, overlijden', cbs.nl.

inkomen, spelen hierbij een belangrijke rol. Mensen met een hogere opleiding leven gemiddeld langer in goede gezondheid dan mensen met een lagere opleiding.²³ Waar voorheen leeftijd een sterke indicator was voor fysieke en mentale belastbaarheid, is dat verband minder eenduidig geworden.

Daarnaast ontstaat biologisch ouderschap in Nederland gemiddeld op steeds latere leeftijd. De gemiddelde leeftijd waarop vrouwen in 2024 voor het eerst moeder werden is 30,4 jaar. Tot begin jaren zeventig daalde de gemiddelde leeftijd waarop vrouwen voor het eerst moeder werden tot 24,3 jaar. Daarna is deze leeftijd vrijwel voortdurend gestegen.²⁴

Langere opleidingsroutes, carrièreontwikkeling, veranderende relatiepatronen, financiële onzekerheid en woningnood kunnen als verklaringen genoemd worden voor het feit dat men steeds later kinderen krijgt. Maar ook het feit dat er (medisch) steeds meer mogelijk is om op latere leeftijd biologisch ouder te worden, onder andere door invriezing van eien en zaadcellen (cryopreservatie), kan bijdragen aan het ontstaan van ouderschap op (steeds) latere leeftijd. Inmiddels wordt door de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (NVOG) en de Vereniging voor Klinische Embryologie een maximale leeftijdsgrens voor het plaatsen van embryo's van 49 jaar voor de vrouw gehanteerd.²⁵

Deze maatschappelijke ontwikkelingen kunnen tot gevolg hebben dat aspirant-adoptieouders pas op een later moment in hun leven en dus op latere leeftijd na gaan denken over de mogelijkheid van adoptie.

Oudere ouders, gevolgen voor het kind?

Naar de psychosociale langetermijngevolgen voor een kind van het hebben van oudere ouders, ten opzichte van jongere ouders, bestaat weinig onderzoek. De literatuur laat geen hogere risico's voor het welbevinden van kinderen van oudere ouders zien. Sterker nog, uit verschillende onderzoeken blijkt dat een hogere leeftijd van moeders maakt dat een kind beter presteert op school en minder risico loopt op gedragsproblemen.²⁶

²³ Centraal Bureau voor de Statistiek, *Statline Gezonde levensverwachting; geslacht, leeftijd en onderwijsniveau*, 13 oktober 2023, te vinden op: opendata.cbs.nl (laatst geraadpleegd op 9 september 2025).

²⁴ 'Moeders iets ouder bij geboorte eerste kind', [cbs.nl](https://www.cbs.nl), 7 mei 2025.

²⁵ Modelreglement Embryowet van de NVOG en Vereniging voor Klinische Embryologie, augustus 2018, p. 8.

²⁶ Zie bijvoorbeeld: M.A.J. Zondervan-Zwijnenburg e.a., 'Parental Age and Offspring Childhood Mental Health: A Multi-Cohort Population-Based Investigation', *Child Development*, 2020, 91(3), p. 964-982; G.J. Duncan e.a., 'Maternal Age and Child Development', *Demography*, 2018, 55(6), p. 2229-2255; A.G. Sutcliffe e.a., 'The health and development of children born to older mothers in the United Kingdom: observational study using longitudinal cohort data', *BMJ*, 2012, 345(5116); S.A.M. Veldkamp e.a., 'Parental Age in Relation to Offspring's Neurodevelopment', *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 2020, 50(5), p. 632-644.

4. Maximale leeftijdsgrenzen bij andere vormen van alternatieve zorg

In andere vormen van alternatieve zorg voor kinderen of gezinsvorming, spelen leeftijdsgrenzen ook een rol. In deze paragraaf worden pleegzorg en draagmoederschap uitgelicht.

Pleegzorg

De screening van aspirant-pleegouders valt onder het wettelijk kader van de Jeugdwet en is geregeld in artikel 5.1 van die wet. De voorbereiding en screening van aspirant-pleegouders is verder uitgewerkt in een kwaliteitskader, opgesteld door Jeugdzorg Nederland.²⁷ Het kader bevat alleen een minimumleeftijd voor aspirant-pleegouders (21 jaar), geen maximumleeftijd. Echter, in de praktijk wordt er wel degelijk gekeken naar de maximumleeftijd van aspirant-pleegouders. Door sommige pleegzorgaanbieders wordt een 'softe' grens van 45 jaar gehanteerd als het gaat om de plaatsing van een baby in een perspectiefbiedend pleeggezin – een gezin waar een kind in theorie zijn of haar hele kindertijd kan wonen. Daarbij gaat men dan uit van de jongste partner. Deze 'softe' grens wordt gehanteerd met het oog op de veiligheid, stabiliteit, continuïteit en vitaliteit van de pleegouders.²⁸

Bij (interlandelijke) adoptie was er van oudsher meestal geen contact meer met de biologische ouders. Bij pleegzorg is contact met de ouders juist wel het uitgangspunt.²⁹ Tegenwoordig wordt een steeds meer open vorm van (binnenlandse) adoptie bepleit en nagestreefd, waarbij het contact en de band van het kind met zijn biologische ouders belangrijk blijven. Langdurige opvang in een perspectiefbiedend pleeggezin, waarbij terugplaatsing niet meer aan de orde is, verschilt in de praktijk daarom soms nog maar weinig van deze open vorm van (binnenlandse) adoptie.³⁰ Ook voor binnenlandse adoptie geldt dat de biologische ouders over het algemeen meer nabij zijn, zowel geografisch als sociaal gezien. Adoptieouders moeten in staat zijn om hiermee om te gaan en de biologische ouders een plek te geven in het leven van het kind.

In juli 2025 is de herziene richtlijn Pleegzorg gepubliceerd.³¹ In de herziene richtlijn is de nadruk meer komen te liggen op relationele stabiliteit voor het pleegkind.

Relationele stabiliteit is een 'gelaagd concept dat relaties met ouderfiguren en andere ondersteunende volwassenen omvat, die gekenmerkt worden door emotionele kwaliteit, continuïteit, en fungeren als een vangnet'.³² Een andere belangrijke verandering is dat er bij een plaatsing meer rekening wordt gehouden met cultuur, religie en etniciteit.

²⁷ Jeugdzorg Nederland, *Kwaliteitskader voorbereiding en screening in de pleegzorg*, juli 2021.

²⁸ Dit blijkt uit gesprekken die de RSJ in het kader van dit advies heeft gevoerd met pleegzorgaanbieders.

²⁹ *Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming*, 5e herziene druk 2025, paragraaf 7.

³⁰ 'Verschillen tussen pleegzorg en adoptie', pleegzorg.nl.

³¹ *Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming*, 5e herziene druk 2025.

³² B. Ball e.a., 'Agency, genuine support, and emotional connection: Experiences that promote relational permanency in foster care', *Children and Youth Services Review*, 2021, 121(105852).

Eerder werd geen duidelijk bewijs gevonden voor positieve effecten bij overeenkomst in etniciteit tussen het pleeggezin en het gezin van herkomst. Nu zijn er wel aanwijzingen dat overeenkomst in etniciteit leidt tot grotere stabiliteit van een plaatsing.³³

Daarnaast groeit het besef dat het belangrijk is voor een kind om de cultuur, religie, etniciteit en taal uit het gezin van herkomst te kunnen exploreren, met name in de puberteit, als herkomstvragen opspelen.³⁴ De RSJ acht deze inzichten ook voor binnenlandse adoptie van belang.

Draagmoederschap

De huidige Nederlandse wet- en regelgeving voorziet niet in een specifiek juridisch kader voor draagmoederschap. Momenteel is een wetsvoorstel aanhangig waarin draagmoederschap wordt gereguleerd.³⁵ Met dit wetsvoorstel wordt primair een maatstaf voor verantwoord draagmoederschap neergelegd, waarvan wensouders zich rekenschap behoren te geven bij de keuze voor een draagmoederschapstraject in het binnen- en buitenland. Bij het opstellen van het wetsvoorstel heeft de regering de ervaringen uit het verleden bij adoptie betrokken, zoals opgetekend door de commissie Joustra.³⁶

In het wetsvoorstel komen eventuele leeftijdsgrenzen voor wensouders aan de orde. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wordt hierover gezegd dat een hoge leeftijd een rol kan spelen bij de counseling³⁷ tijdens het draagmoedertraject en in de beoordeling van het verzoek om ouderschap na draagmoederschap door de rechter. Het is mogelijk dat het belang van het kind zich verzet tegen ouderschap van wensouders mede in verband met de leeftijd van de betrokkenen. Dat kan aan de orde zijn als de twee wensouders beide op leeftijd zijn. De wetgever stelt dat daarbij niet de hoge leeftijd op zichzelf kan leiden tot de conclusie dat het belang van het kind zich tegen ouderschap verzet. Het betreft hierbij met name het wegen van het risico dat het kind vroegtijdig zonder ouder of ouders raakt. Een leeftijd van 45 of 75 maakt hierbij evident verschil. De rechter kan beschikbare informatie meewegen over de gezondheid van betrokkenen en de sociale omgeving die wensouders kan steunen bij de verzorging en opvoeding van het kind.³⁸

De voorgestelde wettelijke regeling over draagmoederschap bevat een vangnetnorm die de rechter de ruimte biedt om te komen tot een eigen beoordeling van het verzoek van

³³ C.A. LaBrenz e.a., 'Racial Matching in Foster Care Placements and Subsequent Placement Stability: A National Study', *Child and Adolescent Social Work Journal*, 2022, 39, p. 583-594.

³⁴ C. Degener, *Ethnicity reflections in foster families: the complexity of transculturally placed foster youth's ethnic identity and the way they are ethnically socialized by their primary carers* (diss. Rijksuniversiteit Groningen), Groningen: Universiteit van Groningen 2021; B.E. Bartelink e.a., Weaving webs of well-being: The ethics of navigating religious differences in Christian foster families with foster children of various backgrounds, *Social Compass*, 2024, 70(4), p. 600-618; D. van de Koot-Dees, M. Noordegraaf & B. Reitsma, Child of two worlds. How foster care workers perceive their role in dealing with worldview differences in foster care, *Child and Family Social Work*, 2023, 28(4), p. 1191-1202.

³⁵ *Kamerstukken II* 2022/23, 36 390, nr. 2.

³⁶ *Kamerstukken II* 2022/23, 36 390, nr. 3, p. 2.

³⁷ Counseling biedt ondersteuning en begeleiding aan de betrokkenen bij een draagmoederschapstraject. De emotionele, praktische en juridische aspecten van draagmoederschap worden besproken met een gespecialiseerde counselor.

³⁸ *Kamerstukken II* 2022/23, 36 390, nr. 3, p. 16-17.

de wensouder tot het verkrijgen van het ouderschap, in aanvulling op de eisen die expliciet in de wet zijn opgenomen.³⁹ Hierbij kunnen bijvoorbeeld de uitkomsten uit de counseling en de leeftijd van wensouders en draagmoeder een rol spelen.

5. Overwegingen en conclusies RSJ

Om de vraag te kunnen beantwoorden of het hanteren van maximale leeftijdsgrenzen voor aspirant-adoptieouders bij binnenlandse adoptie opportuun is, beperkt de RSJ zich tot de vraag of het opnemen van maximale leeftijdsgrenzen in de wet, of juist het loslaten daarvan, in het belang van het kind is.

Het IVRK schrijft voor dat in het geval van beslissingen die genomen worden in het kader van adoptie het belang van het kind de belangrijkste overweging moet vormen.⁴⁰

Het VN-Kinderrechtencomité heeft in aanvulling daarop gesteld dat het belang van het kind een individuele beoordeling moet zijn, waarbij onder andere rekening wordt gehouden met de identiteit van het kind en de huidige en toekomstige gezinssituatie en relaties van het kind.⁴¹

Het verruimen of loslaten van maximale leeftijdsgrenzen voor aspirant-adoptieouders werd door de RSJ eerder niet in het belang van het kind geacht. De RSJ stelde in 2006 dat naarmate adoptieouders ouder worden, hun flexibiliteit en draagkracht afnemen en ook de kans op overlijden van de adoptieouders en daarmee een volgende verlieservaring voor het kind toeneemt. De RSJ is van mening dat dit standpunt moet worden genuanceerd. Afname van flexibiliteit en draagkracht van adoptieouders, en daarmee van opgroeipectief voor het adoptiekind, hangt volgens de RSJ anno 2025 – mede gelet op de sociaal-maatschappelijke en medische ontwikkelingen – meer af van de vitaliteit van adoptieouders dan van leeftijd *an sich*. Door een maximale leeftijdsgrens op te nemen in een nieuwe adoptiewet wordt leeftijd een hard criterium dat bij voorbaat mensen uitsluit. Dat vindt de RSJ onwenselijk. De RSJ vindt dat het opgroeipectief van het kind centraal moet staan, waarbij in ieder geval de verwachting is dat een kind tot aan de volwassenheid in een stabiele omgeving kan opgroeien. De RSJ gaat ervan uit dat alle aspirant-adoptieouders zorgvuldig gescreend worden en dat hun leeftijd daarbij meeweegt als één van de factoren, naast bijvoorbeeld culturele achtergrond, religie, etniciteit, vitaliteit (en daarmee fysieke en mentale gezondheid), financiële en emotionele stabiliteit en het hebben van een sociaal netwerk en vangnet. Een afweging van al deze factoren bij de matching van adoptieouders en het adoptiekind moet een zo gunstig mogelijk opgroeipectief voor het kind creëren.

De beschikbaarheid van een diverse groep aspirant-adoptieouders speelt hierbij ook een rol. Aangezien onzeker is of alle aspirant-adoptieouders die voorheen een buitenlands kind wilden adopteren zich ook beschikbaar willen stellen voor adoptie van een Nederlands kind, is het moeilijk in te schatten hoe groot de poule aspirant-adoptieouders in de toekomst is. Daarnaast zorgen medische en maatschappelijke ontwikkelingen er

³⁹ Zie art. 1:214 en art. 1:215 BW.

⁴⁰ Artikel 21 IVRK.

⁴¹ VN-Kinderrechtencomité 2013, p. 14-20.

mogelijk voor dat aspirant-adoptieouders pas op latere leeftijd na gaan denken over de mogelijkheid van adoptie. Deze factoren kunnen ervoor zorgen dat de poule van aspirant-adoptieouders kleiner wordt, terwijl een grote(re) poule ervoor zorgt dat de best mogelijke match gemaakt kan worden voor het kind.

Tot slot vindt de RSJ het belangrijk dat het begrip 'het belang van kind' in het kader van alternatieve zorg uniform wordt ingevuld en uitgelegd met in achtneming van de nieuwste (wetenschappelijke) inzichten, om het belang van het kind zo goed mogelijk te kunnen dienen en te voldoen aan het IVRK. Het invoeren van een maximale leeftijdsgrens voor aspirant-adoptieouders bij binnenlandse adoptie is daarbij niet in lijn met de praktijk van pleegzorg en de voorgestelde wetgeving omtrent draagmoederschap, waarin maatwerk en het opgroeipectief een belangrijke rol spelen.

6. Aanbevelingen

De RSJ komt tot de volgende aanbevelingen:

1. Neem geen maximale leeftijdsgrens op voor aspirant-adoptieouders.
2. Zorg dat voor ieder kind dat ter adoptie wordt afgestaan een individuele belangenafweging wordt gemaakt, waarin verschillende factoren worden gewogen en waarmee een zo gunstig mogelijk opgroeipectief voor het kind wordt gecreëerd.

De RSJ is graag bereid dit advies nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
namens de Afdeling advisering van de RSJ,

5.1.2.e

Han Moraal
Algemeen voorzitter

